

Høringsuttale i forhold til

Finansdepartementets forslag til lov om Statens Innkreivingsentral

Innledning

Gjeldende regelverk som definerer roller, materielle regler og saksbehandling for innfordring av ”privatrettslige” pengekrav, er omfattende og til dels komplisert.

Slik fremstår det både for profesjonelle parter og for håndhevende myndigheter.

For privatpersoner – det være seg på fordringshaversiden eller på skyldnersiden er det ikke mulig å ha oversikten.

Legger man også til regelverket for innfordring av ”offentligrettslige” pengekrav, øker volum og kompleksitet ytterligere.

Noen hovedprinsipper i regelverket er helt nødvendige knagger for å forklare totaliteten. Helt sentralt i rammeverket er skillet mellom rollen som namsmyndighet og part. Videre at saksbehandlingsreglene for namsmyndigheten reguleres gjennom tvangsfullbyrdelsesloven og at denne loven ansees for å ivareta rettsikkerhetsgarantier for publikum knyttet til innkreivung av pengekrav. Rettsikkerheten for publikum i den innledende fase av innfordringen blir ivaretatt av inkassoloven.

Utenrettslig innkreivung

Forholdet til inkassoloven

Forholdet til forvaltningsloven

Lempningsregelen

Den utenrettslige innkreivung er omtalt i pkt 4 om utenrettslig innkreivung. Forholdet til inkassoloven gjelder i høyeste grad den utenrettslige innkreivung, selv om dette er regulert i pkt 11. Utkastet pkt 9 om partsstilling synes derimot mest naturlig å behandle under tvangsinnkreivung (rettslig inndriving).

SI opptrer i økende grad som ”prosessfullmektig” for staten. Begrunnelsen for at forvaltningsloven skal være det sentrale regelverket jfr utkastet § 2,1 svikter imidlertid. Private fordringshavere/prosessfullmektiger må også i fremtiden forholde seg til inkassoloven. Forholdet til inkassoloven er regulert i forslaget til § 3.

Begrunnelsen for å unnta den utenrettslige innkreivung fra inkassolovens regler er ufullstendig og søkt. Inkassolovens og forskriftenes regler om gebyrmessig erstatning gir inkassator en rett men ikke plikt til å kreve erstatning innenfor de maksimale grenser. Reglene om inkassobevilgning er også ren formalia i forhold til dette området. I vurderingen er ikke nevnt det sentrale element knyttet til inkassators forhold til skyldner i inkassoloven kap IV. Reglene regulerer formkrav og tidsfrister i inkassoprosessen som ellers ansees som å ivareta grunnleggende krav til rettsikkerhet for skyldner.

Derimot skal bestemmelsen om god inkassoskikk jfr § 8 gjelde ”så langt den rekker”.

Formuleringen skaper betydelig usikkerhet om hva dette innebærer og gi en illusjon av rettsikkerhetsgarantier som ikke finnes. Mange av reglene ellers i inkassoloven er jo kun særlige utslag av hva som ligger i ”god inkassoskikk”.

Rettsikkerhetshensyn for publikum i forbindelse med innkrevingen skal imidlertid ivaretaes gjennom at forvaltningsloven med tillem্পning skal gjelde. I vurderingen savnes drøftelsen av inkassoloven som alternativ til forvaltningsloven. Forvaltningsloven er jo en generell lov knyttet til svært uensartet forvaltningsvirksomhet, mens inkassoloven er en spesiallov om innfordring av pengekrav,- som ikke er en typisk forvaltningsoppgave.

Tvangsinnfordring

Partsstilling

SI vil gjennom forslag til endring av tvangsloven, etablere tilnærmet full særnamsmyndighet for samtlige krav til innfordring. Reguleringen i dag ligger i særregler, eksempelvis utdanningsstøtteleven § 12 for så vidt gjelder krav fra lånekassen. Denne utvidelsen er ikke nærmere begrunnet. Gjennom eksisterende regelverk blir behovet og begrunnelsen også for særnamsmyndighet vurdert for hver enkelt sakstype,- i tillegg til effektivisering staten oppnår ved overføring til en ”profesjonell” innkrever.

SI gir inntrykk å ha organisert et klart skille mellom kreditorrollen og namsmannsrollen jfr SI sin nettside om rammevilkår. Konsekvensen skulle da være at tvangsloven blir gitt anvendelse fullt ut,- herunder reglene om krav til begjæringen, foreløpig prøving og foreleggelse også gjaldt for SI. Henvisningen til at ”SI praktiserer ... i mange tilfeller den ordning at skyldner først varsles.....” står i motsetning til ønsket om avklarende lovregulering. Ettersom dette er rettsikkerhetsgarantier i tvangsloven som lovgiver har funnet det nødvendig å gi skyldner i forhold til private fordringshavere, skulle det samme også gjelde statlige krav.

Ukastet § 9 gir SI partsstilling ifbm ulike prosessformer,- herunder ”midlertidig sikring og gjeldsforhandlinger. Det er uklart om midlertidig sikring er ensbetydende med midlertidig forføyning etter tvisteloven kap 34. Bestemmelsen vil først og fremst være aktuell der staten er saksøker. Det vil jo være statlige krav som i utgangspunktet skulle ligge under eksempelvis Justisdepartementet, men en slik intern koordinering må være mulig å få gjennomført. Det ville imidlertid være ønskelig å få bedre avklart om bestemmelsen vil ha betydning for en privat part som krever midlertidig forføyning mot staten (som ikke reguleres av tvangsl § 1-2) jfr tvisteloven § 2-5 (1) og domstoll § 191.

Lemping

Lemping og gjeldsordning (for private)

Forslaget i § 8 har betydning både ved utenrettslig inndrivelse og tvangsinndrivelse. Bestemmelsen regulerer uttrykkelig betalingsutsettelse, avdragsvis betaling og nedsettelse av kravet. Utformingen av § 8, 3 ledd må være feil ettersom den henviser til annet og tredje ledd.

Det kan synes som § 8 hindrer et fornuftig/nødvendig behov for fleksibilitet i forhold til publikum når betalingsutsettelse og avdragsbetaling knyttes til kravene for lemping jfr nedenfor. Betalingsutsettelse og avdragsbetaling er vel bare eksempel på mulige betalingsordninger som ikke innebærer nedsettelse. Hvorfor begrepet nedsettelse benyttes i stedet for ettergivelse jfr Utdanningsloven § 14 er uklart.

Reguleringen i § 8 gir ikke tilstrekkelig avklaring i forhold til søknad om gjeldsordning. Søknad om gjeldsordning kan være ulike forhold. ”Rettslig” gjeldsordning etter gjeldsordningsloven er et alternativ. Ett annet alternativ er ”utenrettslig gjeldsordning”. ”Utenrettslig” gjeldsordning er ikke noe presist begrep. Det kan omfatte en spekter fra saker

som alternativt kunne vært behandlet etter gjeldsordningsloven til søknad om ulike betalingsordninger ved forbigående betalingsproblemer med hele eller deler av fordringshavermassen.

Utdanningsloven § 14 gir eksempelvis regulering på dette området. Gjeldsordning etter gjeldsordningsloven har et annet utgangspunkt enn det ensidige fokus på statens interesser som fremgår av forslaget til § 8 jfr gjeldsordningslovens § 1. Tilsynelatende innebærer § 8 en innsnevring av muligheten for å nå frem med en frivillig gjeldsordning etter gjeldsordningsloven.

Lovgiver oppfordrer til å finne utenrettslige løsninger på betalingsproblemer og at kommunene etablerer rådgivningstjeneste med dette formål jfr gjeldsordningslovens § 1-3,2 og § 1-5. Regelverket som pr i dag regulerer skatte- og avgiftsmyndighetens myndighet til å delta i utenrettslige ordninger er svært uklart sett fra rådgivningstjenestens synspunkt jfr SKD melding nr 2/08 og 13/08. Skatte – og avgiftskravenes særstilling er langt på veg fjernet fra bestemmelsene i gjeldsordningsloven. Det blir da i forhold til utenrettslig eller frivillig gjeldsordning, uheldig å utvide med like restriktive regler for samtlige av statens krav samtidig som det appelleres til sosialt ansvar for private fordringshavere.

Det er uklar i hvilken grad spesielle regler eksempelvis i Utdanningsloven § 14 om gjeldsordning skal oppheves.

Konklusjon:

Lovutkastet er dels fremmet av hensynet til statens interesser.

Tradisjonelt har man grovt sett hatt følgende inndeling:

- Statens krav på straffebøter som har vært regulert av straffelov og straffeprosessloven
- Statens krav på skatter og avgifter som reguleres av skattebetalingsloven
- Øvrige private og offentlige krav har vært regulert gjennom regelverket i tvangsloven (og inkassoloven).

Formålet og virkningen av forslaget synes å peke i retning av at man får et mer gjennomgående skillet mellom alle offentlige krav på den ene siden og de private fordringshavere på den annen side. Noen prinsipiell drøfting og begrunnelse for en slik utvikling finnes likevel ikke. Det var også nærliggende at forslaget omhandlet skille eventuelt samordning mellom de to statlige særnamsmenn i form av SI og skattemyndigheten.

Sentralt i formålet og vurderingen av det foreslåtte utkast blir i tillegg at publikum har mulighet for å orientere seg om og forstå regelverket. Sett i en større sammenheng blir dette om publikums rettsikkerhet er ivaretatt i forhold til staten som fordringshaver og om statens på usaklig grunnlag etablerer en bedre posisjon i forhold til innkreving enn private fordringshavere. Forslaget innebærer ingen forbedring i så måte.

Sist men ikke minst vil forslaget på uheldig måte medføre mindre fleksibilitet mht å finne løsninger i det utall av situasjoner der publikum har behov for løsninger på sin privatøkonomiske situasjon.

Nordfjordeid 21.sept 2010

Arne Roti

Jeg bekrefter med dette at dette er høringsuttalelsen fra politimesteren i Sogn og Fjordane politidistrikt.

Florø, 15.11.10

Johan Brekke
Politimester